

החוזרים מעורכי המלחמה: כרם, בית ואישה

אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוּ וְגו', אֶחָד הַנוֹטֵעַ הַכָּרֶם וְאֶחָד הַנוֹטֵעַ חֲמִשָּׁה אֵילָנִי מֵאֶכֶל, וְאֶפְלוּ מִחֲמִשָּׁת מִיָּנִין, אֶחָד הַנוֹטֵעַ, וְאֶחָד הַמְבָרִי, וְאֶחָד הַמְרָכִיב, וְאֶחָד הַלּוֹקֵחַ, וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ, וְאֶחָד שֶׁנִּתֵּן לוֹ מִתְּנָה. (שם) וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה וְגו', אֶחָד הַמְאָרֵס אֶת הַבְּתוּלָה, וְאֶחָד הַמְאָרֵס אֶת הָאֵלְמָנָה, אֶפְלוּ שׁוֹמֵרֵת יָבָם. וְאֶפְלוּ שְׁמַע שְׁמֵת אַחִיו בַּמִּלְחָמָה, חוֹזֵר וְבָא לוֹ. כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְעִין דְּבָרֵי כֹהֵן מַעֲרָכִי מִלְחָמָה וְחוֹזְרִין, וּמִסְפָּקִין מִיָּם וּמִזֶּן וּמִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים:

(ג) וְאֵלּוּ שְׂאִינֵן חוֹזְרִין, הַבּוֹנֶה בֵּית שֶׁעַר, אֶכְסָדְרָה, וּמִרְפֶּסֶת. הַנוֹטֵעַ אַרְבָּעָה אֵילָנִי מֵאֶכֶל, וְחֲמִשָּׁה אֵילָנִי סָרֶק. הַמְחַזֵּר אֶת גְּרוּשָׁתוֹ, אֵלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכֹהֵן הַדִּיּוֹט, מִמְּזֵרֶת וְנִתְיָנָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנִתְיָן, לֹא הֵיָה חוֹזֵר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אִם הַבּוֹנֶה בֵּית עַל מְכוּנוֹ, לֹא הֵיָה חוֹזֵר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אִם הַבּוֹנֶה בֵּית לְבָנִים בְּשָׂרוֹן, לֹא הֵיָה חוֹזֵר:

(ד) וְאֵלּוּ שְׂאִינֵן זָזִין מִמְּקוֹמָם, בְּנֵה בֵּית וְחִנְכוֹ, נָטַע כָּרֶם וְחָלְלוּ. הַנּוֹשֵׂא אֶת אֲרוּסָתוֹ, הַכּוֹנֵס אֶת יְבָמָתוֹ, שֹׁנֵאֵמֶר, (דְּבָרִים כד) נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחֶת. לְבֵיתוֹ, זֶה בֵּיתוֹ. יִהְיֶה, זֶה כְּרָמוֹ. וְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ, זוֹ אִשְׁתּוֹ. אֲשֶׁר לָקַח, לְהַבְיָא אֶת יְבָמָתוֹ. אֵינֶן מִסְפָּקִין מִיָּם וּמִזֶּן וְאֵינֶן מִתְקַנִּין אֶת הַדְּרָכִים:

(ה) (שם כ) וַיִּסְפוּ הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וְאָמְרוּ מִי הָאִישׁ הַיֵּרָא וְרַח הַלֵּב יֵלֶךְ וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, הַיֵּרָא וְרַח הַלֵּב, כְּמִשְׁמַעוֹ, שְׂאִינֵן יָכוֹל לַעֲמֹד בְּקִשְׁרֵי הַמִּלְחָמָה וְלִרְאוֹת חֶרֶב שְׁלוֹפָה. רַבִּי יוֹסִי הַגָּלִילִי אוֹמֵר, הַיֵּרָא וְרַח הַלֵּב זֶהוּ הַמְתִּירָא מִן הָעֲבֻרוֹת שֶׁבִּידוֹ, לְפִיכָה תִּלְתֶּה לוֹ הַתּוֹרָה אֶת כָּל אֵלּוּ, שְׁיִחְזוֹר בְּגִלּוֹן. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֵלְמָנָה לְכֹהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לְכֹהֵן הַדִּיּוֹט, מִמְּזֵרֶת וְנִתְיָנָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמַמְזֵר וּלְנִתְיָן, הֵרִי הוּא הַיֵּרָא וְרַח הַלֵּב:

(ו) (שם) וְהֵיָה כָּלִית הַשְּׁטָרִים לְדַבֵּר אֶל הָעָם וּפָקְדוֹ שְׂרֵי צְבָאוֹת בְּרָאשׁ הָעָם, וּבְעֶקְבוֹ שֶׁל עָם. מִעֲמִידֵין זְקִיפִין לְפָנֵיהֶם, וְאַחֲרֵים מֵאַחֲרֵיהֶם, וְכִשְׁלִין שֶׁל בְּרָזֶל בְּיָדֵיהֶם, וְכָל הַמְבַקֵּשׁ לְחִזּוֹר, הַרְשׁוּת בִּידוֹ לְקַפֵּחַ אֶת שׁוֹקֵיו, שֶׁתַּחֲלֵת נִיסָה נְפִילָה, שֹׁנֵאֵמֶר (ש"א ד) נָס יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי פְלִשְׁתִּים וְגַם מִגִּפָּה גְדֹלָה הִיָּתָה בָּעָם, וְלִהְלֹךְ הוּא אוֹמֵר (שם לא) וַיָּנֻסוּ אֲנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים וְגו':

- דְּבָרִים כ, א-ט (דְּבָרִים כח, ל)
- דְּבָרִים כד, ה; אֲבֵרְבָנָל שֵׁם [מובא להלן]
- מִשְׁנֵה סוּטָה ח, ב-ז [מובא להלן]
- סוּטָה, מד ע"א: 'מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָרַשׁ אִשָּׁה... דְּרוֹשׁ וּקְבַל שְׂכָר'; קֶרֶן אוֹרָה, סוּטָה מד ע"א ד"ה 'גַּמ' אֵין לִיָּה' [מובא להלן].
- רש"י, סוּטָה מד ע"ב, ד"ה 'בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים' [מובא להלן].
- סִפְר הַחִינוּךְ, מִצְוָה תִּקְפָּב; מִנַּחַת חִינוּךְ שֵׁם
- מְרוֹמֵי שְׁדָה, סוּטָה מג, ד"ה 'פִּירוּשׁ' [מובא להלן]
- רַמְבַּ"ם יד הַחֲזָקָה הַלְכוֹת מַלְכִּים פֶּרֶק ז, א-טו [מובא להלן]; כֹּסֶף מִשְׁנֵה שֵׁם [מובא להלן];
- שְׁבֵת נו ע"א: 'כָּל הַיּוֹצֵא... בֵּינוּ לְבִינָה'.
- עֵין אִי"ה, שְׁבֵת, ב', אוֹת סא [מובא להלן].

אֲבֵרְבָנָל, דְּבָרִים כד, ה

וְנִתֵּן לְזֶה שְׁתֵּי סְבוֹת: הָאֶחָת – 'נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחֶת', רוּצָה לוֹמַר שֶׁאִם יִתְעַסֵּק בְּצִרְכֵי הַמִּלְחָמָה אִיךְ יוֹכַל לְשִׁבֵּת עִם אִשְׁתּוֹ וּלְשִׁמְחָה, וּמִתִּי יַעֲשֶׂה גַם הוּא לְבֵיתוֹ הַדְּבָרִים הַצְרִיכִים אֵלָיו, כִּי הַלּוֹקֵחַ אִשָּׁה בּוֹנֶה בֵּית חֲדָשׁ וְרָאוּי שִׁיבִקֵּשׁ צִרְכֵי בֵּיתוֹ, לִכֵּן אָמַר 'נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ', רוּצָה לוֹמַר בַּעֲבוּר צִרְכֵי בֵּיתוֹ. וְהַסְבָּה הַשְּׁנִית הִיא מִפְּאֵת אִשְׁתּוֹ, כְּדִי לְשִׁמְחָה, וְזֶהוּ אֲמָרוֹ 'וּשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח'. וְהִנֵּה הַגְּבִיל לְזִמְנָה זֶה שָׁנָה אַחֶת, לְפִי שֶׁהוּא הַזִּמְנָה הָרָאוּי לְשִׁמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ, גַּם כִּי הִיא כָּבֵד תִּלְד בֶּן אוֹ בַת וְתִפְסֵק שִׁמַּחַת הַחֲתוּנָה וְתִתְעַסֵּק בְּצִרְכֵי הַבָּנִים וּגְדוּלָם."

מִשְׁנֵה מִסְכַּת סוּטָה פֶּרֶק ח

(ב) (שם) וְדָבְרוּ הַשְּׁטָרִים אֶל הָעָם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בְּנֵה בֵּית חֲדָשׁ וְלֹא חִנְכוֹ יֵלֶךְ וְיֵשֵׁב לְבֵיתוֹ וְגו', אֶחָד הַבּוֹנֶה בֵּית הַתְּבָן, בֵּית הַבֶּקֶר, בֵּית הָעֵצִים, בֵּית הָאוֹצְרוֹת. אֶחָד הַבּוֹנֶה, וְאֶחָד הַלּוֹקֵחַ, וְאֶחָד הַיּוֹרֵשׁ, וְאֶחָד שֶׁנִּתֵּן לוֹ מִתְּנָה. (שם) וּמִי הָאִישׁ

(ז) בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בַּמִּלְחָמָה הָרְשִׁוּת. אֲבָל בַּמִּלְחָמָה מִצְוָה, הַכֹּל יוֹצֵאִין, אֶפְלוּ חֶתֶן מִחֶדְרוֹ וְכֹלָה מִחֶפְתָּה. אֲמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בַּמִּלְחָמָה מִצְוָה. אֲבָל בַּמִּלְחָמָה חוֹבָה, הַכֹּל יוֹצֵאִין, אֶפְלוּ חֶתֶן מִחֶדְרוֹ וְכֹלָה מִחֶפְתָּה:

רש"י, סוטה מד ע"ב: ד"ה בד"א

בד"א - דחוזרין מן המערכה ויש שאינן זזין ממקומן במלחמות הרשות:

מרומי שדה, סוטה מג, ד"ה 'פירוש'

פירוש 'ושמח' היינו רשות, ופירושו שהוא אזהרה לב"ד שיניחוהו לשמוח. ותדע, שהרי כן הדין בביתו ובכרמו, אלא שלא שייך לשון 'ושמח' גביהו, ומשום הכי כתיב 'נקי יהיה' – שיניח דעתו בביתו ובכרמו כל השנה, והרי אין זה מצוה על בעל הבית אלא על ב"ד שיניחוהו בכך, והכי נמי הוי הפירוש של 'ושמח את אשתו'.

קרבן אורה, סוטה מד ע"א:

גמרא אין לי אלא אשה חדשה. אלמנה וגרושה מנין ת"ל אשה. והא דלא נפקא לן מאשר לקח דמרבינן במתניתין אפילו יבמתו ואם כן ממילא שמעינן אלמנה וגרושה דיש לומר דלא איתרבי יבמתו אלא בנפלה לו מן האירוסין דחדשה היא היינו בתולה להכי איצטריך לרבות אלמנה מן הנשואין אע"ג דלאו חדשה היא ולענין מחזיר גרושתו משמע דילפינן ארס אשה מאשתו אשר לקח דגבי ארס אשה לא כתיב חדשה. ולענין אלמנה וגרושה לא ילפינן מהדדי ובכל חד ילפינן לה מקרא באפי נפשי' בארס אשה ילפינן מדכתב אשר ארש כו' כדאיתא בברייתא לעיל ובלקח ילפינן מאשה מכל מקום. והיינו משום דלענין שמחה שנה אחת הוה אמינא דדוקא בתולה להכי איצטריך ריבוי אחר ואם כן היכי ילפינן מחזיר גרושתו גבי אירוסין מהא דאימעיטא משמחה דילמא דווקא משמחה אימעיטא אבל לא מלחזור ועוד יש לדקדק דהכא משמע דמאשה איתרבי אפי' אלמנה וגרושה ולעיל משמע איפכא דאי כתב רחמנא אשר אשה ארש הוה אמינא דווקא בתולה והיינו דסתם אשה משמע בתולה. אבל

ספר החינוך - מצוה תקפב

מצוה שישמח חתן עם אשתו שנה ראשונה:

שנצטוינו שישמח החתן עם אשתו שנה אחת, כלומר, שלא יסע חוץ לעיר לצאת למלחמה ולא לענינים אחרים לשבת זולתה ימים רבים, אלא ישב עמה שנה שלמה מיום הנישואין, ועל זה נאמר [דברים כ"ד, ה'], נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח:

משרשי המצוה, כי האל ברוך הוא עלה במחשבה לפניו לבראות העולם, וחפצו שיתישב בבריות טובות הנולדות מזכר ונקבה שיזדווגו בהכשר, כי הזנות תועבה הוא לפניו, על כן גזר עלינו העם אשר בחר להיות נקרא על שמו שנשב עם האשה המיוחדת לנו להקים זרע שנה שלמה מעת שנשא אותה כדי להרגיל הטבע עמה ולהדביק הרצון אצלה ולהכניס ציורה וכל פעלה בלב, עד שיבא אצל הטבע כל מעשה אשה אחרת וכל עניניה דרך זרות, כי כל טבע ברוב יבקש ויאהב מה שרגיל בו, ומתוך כך ירחיק האדם דרכו מאשה זרה ויפנה אל האשה הראויה לו מחשבתו ויוכשרו הוולדים שתלד לו ויהיה העולם מעלה חן לפני בוראו, וזהו שאמרו זכרונם לברכה [סוטה מ"ד ע"א] שאחד הנושא את הבתולה או האלמנה או יבמה חייב בזה, שכולן ראויין לכך לפי הטעם הנזכר, אבל לא המחזיר גרושתו:

מדיני המצוה מה שאמרו זכרונם לברכה שכל השנה כולה אינו יוצא למלחמה ואף לא מספק מים ומזון לאחיו שהם במלחמה ולא נותן לפסי העיר ולא יעבור עליו שום דבר, שנאמר לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר, כלומר לא לצרכי המלחמה ולא לצרכי העיר. ויתר פרטיה מבוארים בפרק שמיני מסוטה: ונוהגת מצוה זו בזמן הבית לענין שאין בני העיר מכריחין אותו למלחמה כי אז היינו נלחמים לפעמים. ולענין שראוי לבל אדם לשמחה ולישב עמה שנה אחת, נוהגת בכל מקום ובכל זמן:

ועובר על זה ופרש ממנה תוך שנה לעמוד זולתה ימים רבים ואפילו במחילתה ביטל עשה זה. ומכל מקום הרוצה לצאת לדבר מצוה או לשמוח עם רעיו על דעת שישב לימים מועטים בשמחה, מן הדומה שאין בזה ביטול המצוה, ויש אומרים שבמחילתה מותר:

ספר מנחת חינוך - מצוה תקפא - תקפב - אות א

שלא להוציא חתן מביתו כל שנה ראשונה- מצוה שישמח חתן עם אשתו שנה ראשונה:

משום ספק ערוה אינו חוזר כמו כהן גדול באלמנה וכו', וזה פשוט. קידש אשה מעכשיו ולאחר שנה ונשלם הזמן במלחמה חוזר ובא לו כן מבואר בר"מ בה"ז. ועיין בכסף משנה שכתב דוקא כהאי גוונא דאיגלאי מילתא למפרע דהוּו קידושין מאז חוזר, אבל אם לא אמר מעכשיו הוּו ליה כאילו עכשיו אירסה ולא כל כמיניה לפטור עצמו וכו'. ולא דמי לנפלה לו יבמה, שם לא עשה מעשה וכו'. ומ"מ צ"ע, כיון דקידשה אז, ג"כ לא עשה מעשה עתה, והקידושין ממילא חלין, א"כ למה אינו חוזר, ואינו דומה לקידש עכשיו. ואפשר לומר כיון דיכולים לחזור הוּו ליה כאילו קידשה עכשיו, עיין באהע"ז סי' מ' ס"א. והנה במעכשיו ולאחר שלשים יום דעת הר"מ פ"ז מאישות ה"ב דהוּו ספק תנאי וספק חזרה, ועיין בבית שמואל שם סק"ו שמביא בשם רש"י דהתנאי הוא אם לא אחזור וכו', א"כ יכול לחזור בתוך הזמן, ומ"מ סבירא ליה להר"מ דחוזר, ואפשר דדעתו דהתנאי הוא באם יחיה, כדעת הרמב"ן והרשב"א [עיין בבית שמואל שם] ואין כאן מקומו, אך עכ"פ הוּו ספק קידושין ומ"מ חוזר, נראה דמספק חוזר והוּו הדין בכל ספק קידושין, הכלל, היכא דהוּו ספק אם צריך לילך או לאו אין צריך לילך, כי אין אנחנו יכולים לכוף אותו כי ספק נפשות לקולא ומי יכול לכוף אותו, ואף אם נאמר דהוּו רשות לחזור [עיין לקמן אות ח'] יכול ג"כ לחזור מספק כן נראה לי. ועי"ש בר"מ ובשו"ע דאם אחד קדשה מעכשיו ולאחר שלשים ובא השני וקידשה לאחר עשרים וכו' דקידושי כולם תופסים, או מספק או בודאי, כשרגא דליבני, דכל חד שבק רווחא לחבריה, נראה דכולם חוזרים, כמו יבמה שנפלה לפני חמשה אחים דכולם חוזרים דלכל אחד קרינן אשתו, הכא נמי לכל אחד הוּו אשתו, כן נראה לי. שוב ראיתי דלא דמי ליבום דהתם כל אחד יכול לקחתה אם יסכימו דהוּו ייבם אותה, וכאן קידושי כולן תופסין וצריכה גט מכולן ושום אחד לא יכול לכנסה לא קרינן ביה ולא לקחה, א"כ כולן אינן חוזרין כן נראה לי. לכאורה איני מבין דברי הר"מ בקידשה מעכשיו ולאחר שנים עשר חודש ונשלם הזמן במלחמה חוזר, כיון דהוּו ספק תנאי, וכבר כתבתי דגם מספק חוזר, א"כ אפילו לא נשלם הזמן עדיין בשעת מלחמה למה לא יחזור, דהא אפשר שיהיו קידושין למפרע בתשלום הזמן והוּו ליה אירס אשה. אך לפי מה שכתבתי למעלה דדעת הרמב"ן דהתנאי באם אחיה, א"כ כאן דהתורה כתבה טעם דישוב פן ימות וגו' ואיש אחר וגו', והתורה לא רצתה זאת דע"י המלחמה יקח אחר ארוסתו, א"כ בתנאי אם אחיה א"כ אם מת נפקעו הקידושין למפרע ולא הוּו ארוסתו ולא הוּו אירס אשה, על כן אם לא נשלם הזמן עדיין ממה נפשך אם לא ימות במלחמה

(א) [א] שנמנע החתן מלצאת וכו'. שנצטוונו שישמח החתן וכו'. מבואר בר"מ פ"ז ממלכים הל' ה' - י"ג. דברי הרב המחבר במצוות אלו אינם מובנים לי, דנראה מדברי הרב המחבר דהעשה והלא תעשה הם דוקא בחתן בשנה ראשונה, ובאמת בש"ס דסוטה במשנה ובגמ' מ"ג ומ"ד מבואר להדיא דאף בבית וחנו וכן בכרם וחללו עוברים על עשה ולא תעשה אלו בשנה הראשונה, וכן מבואר בר"מ כאן ה"י להדיא דבבית וכן ג"כ עוברים על העשה והלאו הללו. והנה בגמ' הייתי יכול לומר דדוקא בחתן עוברים גם על הלאוים כדכתיב כי יקח וגו' לא יצא וגו' ולא יעבור וגו' וגם על העשה כדכתיב נקי וגו', אבל ביתו וקרמו דמרבין [במשנה שם] מן יהיה לביתו וזה נכתב בהעשה, על כן בביתו וקרמו אינו עובר בלאו רק בעשה. אך מ"מ דברי הרב המחבר צ"ע, דגם גבי העשה לא הזכיר ביתו וקרמו כלל, וגם בשרשי המצוה טעם המצוה שכתב הרב המחבר אינו רק בחתן, וקבלת חז"ל דאף בבית וקרם. ובר"מ מבואר להדיא כאן דאין חילוק, דבבית וקרם ג"כ עוברים על הלאוים, עיין בלשוננו:

ספר מנחת חינוך - מצוה תקכו - אות ז

[ז] ומכריז מי האיש אשר ארש אשה וגו'. אחד המאסר הבתולה או אלמנה אפילו שומרת יבם ואפילו חמשה אחים ונפלה לפניהם יבמה כולם חוזרים. אך המאסר אשה האסורה עליו, כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט וכדומה, אינו חוזר, דילפינן בסוטה מ"ד ע"א מלא לקחה, דהוּו ליה למיכתב לא לקח וכתוב לא לקחה, פרט לאלמנה וכו'. והנה אף שחלוצה רק מדרבנן כידוע, מ"מ התורה מיעטה לקיחת איסור אף שהוא מדרבנן, ומצינו כן כמה פעמים עיין בר"מ פ"א מנערה בתולה הל' ה' ובפ"ב מסוטה ה"ח והדברים עתיקים. ובירושלמי [כאן ה"ו] מבואר גם דהנושא את האיילנית הואיל ואינו מצוה לישב עמה אינו חוזר, ומובא במשנה למלך בה"ח. ואם קידש תוך שלשה חדשים של הבחנה או מעוברת ומינקת חבירו, עיין באהע"ז סי' י"ג ובר"מ פ"ב מסוטה ה"ט ותלמד לכאן. וכן מצינו גבי הירא וכו' לרבי יוסי הגלילי היינו אפילו עבירות דרבנן, עיין בסוגיא מ"ד ע"ב. ואם עבד עברי קידש חציה שפחה וחציה בת חורין דמותרת לו והוּו לה שפחה חרופה, אם חוזר, אף דאין חייבין עליה מיתה רק אשם, מ"מ הוּו לה כמו שומרת יבם דחוזר, וצ"ע בזה. וגם זה פשוט, אם קידש אחת משתי אחיות דהוּו להו קידושין שאין מסורים לביאה, אף דהוּו קידושין [ר"מ פ"ט מאישות ה"ג], מ"מ כיון שאינו ראוי לישא אותן

בודאי יצא, ופן ימות לא הוי אירס כלל ואיש אחר לא יקח ארוסתו כלל, ומוכח דהר"ם ס"ל כדעת הרמב"ן והרשב"א דהתנאי הוא אם אחיה, ונפקא מינה הרבה יש אך אין כאן מקומו. א"כ בתנאי אחר בעל מנת, דאף אם התנאי יתקיים אחר מיתה תהיה מקודשת למפרע, אפילו אם עדיין תוך זמן התנאי אין צריך לצאת למלחמה, פן ימות והקידושין יהיו חלין למפרע ויקח אחר ארוסתו, והתורה הקפידה על זה, כן נראה ברור בס"ד. ודינים אלו לאו דוקא באירס, הוא הדין בקנה בית וכרם בתנאי ג"כ דין זה, אם יתקיים התנאי יהיה למפרע שלו וחוזר. ובמעכשיו ולאחר זמן דקיי"ל גבי דיני ממונות עיין בחו"מ סי' רנ"ז ס"א דגופא מהיום ופירי לאחר זמן, א"כ כיון דיש לו בית בודאי חוזר כי הגוף עיקר, וביש לו קנין פירות כתבנו לעיל [סוף אות ו'] דתלוי אם קנין פירות כקנין הגוף דמי, ובאתי רק לעורר. המחזיר גרושתו אינו חוזר [סוטה מ"ג ע"א]. ורש"י פירש במשנה, דקרא אשה חדשה קפיד דכתיב כי יקח איש אשה חדשה. והנה קרא זה כתיב גבי אותן דאינן זזין ממקומם, נראה דילפינן לכאן עיין בגמרא מ"ד ע"א. ונראה לפי ענ"ד דדין זה דמחזיר גרושתו היינו מן הנשואין ואח"כ אירסה אינו חוזר, וכן אם נשאה, כי אינה חדשה, אבל אם גירשה מן האירוסין וחזר ואירסה בודאי חוזר, כי מה לי מהקידושין הראשונים או מקידושין שניים, וכן אם נשאה אח"כ כיון דלא היתה נשואה לו מה לי אם נשאה מהקידושין

רמב"ם יד החזקה הלכות מלכים פרק ז

(א) אחד מלחמת מצוה ואחד מלחמת הרשות ממנין כהן לדבר אל העם בשעת המלחמה ומושחין אותו בשמן המשחה וזהו הנקרא משוח מלחמה:
(ב) שתי פעמים מדבר משוח מלחמה אל העם אחת בספר בעת שיוצאין קודם שיערכו המלחמה אומר לעם מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו וגו' כשישמע דבריו יחזור מעורכי המלחמה ואחת בעורכי המלחמה אומר אל תיראו ואל תחפזו:
(ג) עת שעורכין המערכות והם קרבים להלחם משוח מלחמה עומד במקום גבוה וכל המערכות לפניו ואומר להם בלשון הקדש שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם כי ה' אלהיכם ההולך עמכם להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם עד כאן אומר משוח מלחמה וכהן אחר תחתיו משמיע אותו לכל העם בקול רם ואחר כך מדבר משוח מלחמה מי האיש אשר בנה בית חדש וגו' ומי האיש אשר נטע כרם וגו' ומי האיש אשר ארש וגו' עד כאן משוח מלחמה מדבר והשוטר משמיע לכל העם בקול

רם ואחר כך מדבר השוטר מעצמו ואומר מי האיש הירא ורך הלבב ושוטר אחר משמיע לכל העם:
(ד) ואחר שחוזרין כל החוזרין מעורכי המלחמה מתקנין את המערכות ופוקדים שרי צבאות בראש העם ומעמידין מאחור כל מערכה ומערכה שוטרים חזקים ועזים וכשילין של ברזל בידיהם הרוצה לחזור מן המלחמה הרשות בידן לחתוך את שוקו שתחלת נפילה ניסה במה דברים אמורים שמחזירין אנשים אלו מעורכי המלחמה במלחמת הרשות אבל במלחמת מצוה הכל יוצאין ואפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה:
(ה) אחד הבונה בית לישיבתו ואחד הבונה בית הבקר בית העצים בית האוצרות הואיל וראוי לדירה ואחר הבונה ואחד הלוקח ואחד שניתן לו במתנה או היורש הרי זה חוזר אבל הבונה בית התבן ובית שער אכסדרה ומרפסת או בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות או הגוזל בית הרי זה אינו חוזר:

(ו) אחד הנוטע כרם ואחד הנוטע חמשה אילני מאכל ואפילו מחמשת מיני מאכל אחד הנוטע ואחד המבריק ואחד המרכיב הברכה והרכבה שהיא חייבת בערלה אחד הלוקח ואחד היורש ואחד שניתן לו במתנה אבל הנוטע ארבעה אילני מאכל

(ח) המחזיר את גרושתו והמארס אשה האסורה עליו כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל בת ישראל לממזר ולנתינא אינו חוזר: (ט) כל אלו שחוזרין מעורכי המלחמה כששומעין את דברי הכהן חוזרין ומספקין מים ומזון לאחיהם שבצבא ומתקנין את הדרכים:

(י) ואלו שאין יוצאין לעורכי המלחמה כל עיקר ואין מטריחין אותם לשום דבר בעולם הבונה בית וחנכו והנושא ארוסתו או שייבם ומי שחלל כרמו אין יוצאין עד תום שנה שנאמר נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח מפי הקבלה למדו שיהיה נקי שנה בין לבית שקנה בין לאשה שנשא בין לכרם שהתחיל לאכול פרוי: (יא) כל השנה אין מספק מים ומזון ולא מתקן דרך ולא שומר בחומה ולא נותן לפסי העיר ולא יעבור עליו שום דבר בעולם שנאמר לא יצא בצבא ולא יעבור עליו לכל דבר לעבור בשני לאוין לא לצרכי העיר ולא לצרכי הגדוד: (יב) בנה בית והשכירו לאחרים והקדים לו שכרו הרי זה כמי שחנכו נתן לו שכרו לאחר שנים עשר חדש הרי הוא כמי שלא חנכו עד עתה:

(יג) בנה בית ונתן בו חפציו ינעל עליהם אם היה צריך לבטל על שמירתן הרי זה כמי שחנכו והתחיל לישב בו ואם אינן צריכין לישב ולשומרן הרי זה כמי שלא חנכו: (יד) וכל הבונה בית או נוטע כרם בחוצה לארץ אינו חוזר עליהן:

(טו) מי האיש הירא ורך הלבב כמשמעו שאין בלבו כח לעמוד בקשרי המלחמה ומאחר שיכנס בקשרי המלחמה ישען על מקוה ישראל ומושיעו בעת צרה וידע שעל יחוד השם הוא עושה מלחמה וישים נפשו בכפו ולא יירא ולא יפחד ולא יחשוב לא באשתו ולא בבניו אלא ימחה זכרונם מלבו ויפנה מכל דבר למלחמה וכל המתחיל לחשוב ולהרהר במלחמה ומבהיל עצמו עובר בלא תעשה שנאמר אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תחפזו ואל תערצו מפניהם ולא עוד אלא שכל דמי ישראל תלויין בצוארו ואם לא נצח ולא עשה מלחמה בכל לבו ובכל נפשו הרי זה כמי ששפך דמי הכל שנאמר ולא ימס את לבב אחיו כלבבו והרי מפורש בקבלה ארור עושה מלאכת ה' רמיה וארור מונע חרבו מדם וכל הנלחם בכל לבו בלא פחד ותהיה כוונתו לקדש

או חמשה אילני סרק או שגזל כרם אינו חוזר עליו וכן כרם של שני שותפין אין חוזרין עליו:

(ז) אחד המארס את הבתולה ואחד המארס את האלמנה וכן אם נפלה לו יבמה אפילו חמשה אחים ומת אחד מהן כולן חוזרין קדש אשה מעכשיו ולאחר שנים עשר חדש ושלם הזמן במלחמה חוזר ובא לו:

את השם בלבד מובטח לו שלא ימצא נזק ולא תגיעהו רעה ויבנה לו בית נכון בישראל ויזכה לו ולבניו עד עולם ויזכה לחיי העולם הבא שנאמר כי עשה יעשה ה' לאדוני בית נאמן כי מלחמות ה' אדוני נלחם ורעה לא תמצא בך וגו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את ה' אלהיך:

כסף משנה על הלכות מלכים פרק ז הלכה ז

קדש אשה מעכשיו וכו'. טעם הדבר פשוט דכיון דאמר מעכשיו איגלאי מילתא דקודם בואו במלחמה אירס אשה ולא לקחה אבל אם לא אמר מעכשיו הוה ליה כאילו עכשיו אירסה ולא כל הימנו שאחר שהוא במלחמה יארס אשה לפטור עצמו ולא דמי למת אחיו במלחמה דתנן התם שחוזר ובא לו דהתם לא עשה מעשה לפטור עצמו מהמלחמה:

שבת נו ע"א

דאמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות לאשתו שנאמר ואת עשרת חריצי החלב האלה תביא לשר האלף ואת אחיך תפקוד לשלום ואת ערובתם תקח מאי ערובתם תני רב יוסף דברים המעורבים בינו לבינה

עין אי"ה, שבת, ב', אות סא.

"ואת אשתו לקחת לך לאשה", לקוחין יש לך בה, דאר"ש ב"נ אר"י, כל היוצא למלחמת ב"ד כותב לאשתו גט כריתות. האומות, שמטרת הווייתן היא חמרית, והנן מצויירות כעין אגודת שותפים לצרכי קנינים אהובים או נדרשים להן, אצלן תהיה אהבת האומה בכללה רק אז מבוססת, כשתהיה תמיד חוזרת אל הפרטים, אל הטבת מצב המשפחה היחידה שלשם הטבתה התאגדה האומה, כשם שחיות מדבריות הבודדות בטבען מתקבצות לפעמים לרגלי צרה משותפת או למחזה ריוח

של טרף משותף. ע"כ, אימוץ הזכרת המשפחה ואיגודה לפי מצבן הן, הוא ראוי להיות ממכשירי זריזות הקרב, ע"כ היו הנשים באות במלחמה ומשותפות עם הבעלים. לא כאלה חלק יעקב, שתכלית מציאות האומה, מצד צורתה, מצד נשמתה ואורח חייה, בשביל קדושתה ורוח ד' השפוך עליה, זהו האוצר היותר יקר מכל חמדה, זהו החפץ העליון של כל יחיד באומה ושל כל הכלל כולו, זהו הנותן עז ועטרה להויית המשפחה עצמה בצביונה המקודש הישראלי. ע"כ, בבא התור לעבוד לטובת האומה בכללה, אז כשרגא בטיהרא תבטל אהבת המשפחה, לבל תחלל את עז אהבת האומה. היציאה למלחמה לא היתה ע"פ חשבון של הצלחת הפרט, שחשב שכשישוב מן המלחמה יהיה מוצלח ומאושר. לא, הוא צייר בעצמו כאילו התיאש מן החיים הפרטיים, והולך הוא בשמחה ע"מ למות מות גבורים וקדושים במלחמת ד' לרומם קרן לעמו, ע"כ כותב גט כריתות לאשתו ליאש את לבבו בכל האפשרי מקשר משפחה ומהרעיון הפרטי התלוי בו, בהיותו דורך מהלך של רעיון יותר כללי ויותר עליון, מהלך עבודת הקודש של העם כולו. התוכחה אמנם נמרצה היא, שבשעה שהכלל הוא מתרומם ומתקדש ביותר, אין הדבר ראוי להשתמש בעילויים לנגוע במצב אחד מהם הפרטי, שנעשה חפשי ע"י התרוממותם העליונה. ומ"מ מאת ד' היתה זאת, שליקוחין יש לך בה, שסוף כל סוף גט כריתות כותב לאשתו, ועוד יש בזה הוראה המאמתת בפועל את הניתוק המעשי מחיי המשפחה הפרטית בשביל הענין הכללי הלאומי, שג"ז אע"פ שנסתבב במכאוב, מ"מ סופו הוא שיהיה לברכה, להגביר חיל ולאמץ רוח בעז ימין ד' רוממה, בגבורת ישע ימינו הנטויה על עמו ונחלתו.